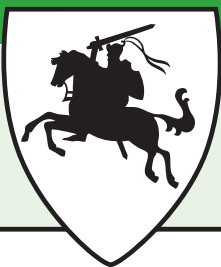

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Iš Dainų šventės grįžo su keturiais šimtukais

Biržietis Lukas Naktinis ateinančią savaitę ruošiasi keliauti į sostinę. Ten, Valdovų rūmuose, premjeras rengia „šimtukininkų“ priėmimą. Biržų „Saulės“ gimnazijos abiturientas bus tarp tų, kurie visus egzaminus išlaikė aukščiausiu balu. Ir tarp tų, kurie apsisprendė studijuoti Lietuvoje.

Apie tokią savo sėkmę Lukas sužinojo būdamas Vilniuje, Dainų šventėje. Šimtukus ties savo pavarde telefono ekrane išvydo septintą ryto, nors rezultatus žadėta skelbti tik po savaitės.

- Įkvėpiau oro, oho, garsiai nusistebėjau. Visi galvoja, kad aš košmarą susapnavau. Sveikinimai, palikimai mane pradžiugino labiau, negu patys rezultatai, - Lukas juokauja, kad draugai ir pažįstami jį tuoj ėmė „komandiruoti“ į užsienį. Tačiau biržietis mano, jog trokštamą specialybę jis įgis Tėvynėje. Su Luku kalbėjomės apie tai, ar sunku tapti „šimtukininku“ ir kur gali sukti jo keliai.

- Mes dažnai girdime, kad iš provincijos miestelių jaunimas bėga į didžiuosius miestus. Ar tau ne nyku Biržuose? Ar yra ką čia veikti jaunam žmogui?

- Žinoma, didelis miestas turi privalumų. Ten ir prekybos centrai, ir senamiesčiai, ir kavinės. Bet kai ilgiau ten pabūni, truputėlį atsibosta. Masė žmonių, asfalto karštis ima varginti. Visą gyvenimą praleidęs Biržuose, pripratau prie gamtos, prie ramumos, gal todėl nemėgstu sąmyšio, didelio triukšmo. Biržuose yra ką veikti, tik reikia norėti. Tie, kurie sako, kad nėra kuo užsiimti, nieko neieško. Labai gražios Biržų apylinkės, geri dviračių takai. Aišku, čia nėra daug ko, kas yra didžiuosiuose miestuose. Ir neišku, ar dar ir baseinas bus pastatytas. Bet tai nėra didžiausia problema.

- Gali pasakyti, kaip tapti apskritu „šimtukininku“? Kam turi būti dėkingas. Tėvams? Mokytojams?

- Tėvams aš esu dėkingas dėl jų požiūrio į mokslą. Jie niekada manęs nespaudė mokytis. Todėl jokio papildomo streso ruošdamasis egzaminams nepatiria. Jie sakydavo, kad mokausi ne dėl jų, o dėl savęs. Todėl pats supratau, kad tuos dešimtukus gaunu ne dėl jų. Tėvams nereikėjo manęs versti mokytis. Aš nuo mažens buvau smalsus, viskas man labai patikdavo. Pavyzdžiui, kai su tėvais nueidavome į prekybos centrus Panevėžyje ar Šiauliuose, man įdomiausios būdavo enciklopedijos. Jas vartydamas galėdavau praleisti valandas. Knygynai prekybos centruose man būdavo mėgstamiausios parduotuvės.

- O pats jautei, kad per egzaminus pataikei į dešimtuką?

- Iš tikrųjų, jaučiau. Aišku, daugiausia abejonių buvo dėl lietuvių kalbos egzamino. Tai labiausiai subjektyvus egzaminas, nes gali nesutapti požiūriai į vertybes, mini-

Jaunius Pocius nuotr.

mas rašinyje. Vienas vertintojas gali tave įvertinti šimtuku, kitas aštuoniasdešimčia. Bet virš devyniasdešimties tikėjaisi gauti.

- Kurie dalykai tau patinka labiausiai?

- Iš tiesų sunku, kai tau patinka visi dalykai, kai tave vienodai traukia tiek fizika, tiek istorija, tiek geografija. Tarkime, tas, kuris žino esantis gabus fizikai, jis ir toliau eina savo keliu. Kadangi man viskas patinka, sunkiau atrasti tikrąją kryptį. Man vienodai įdomu buvo ir biologija, ir matematika, nes buvo kompetentingi mokytojai, mokėjo sudominti. O dėl istorijos... Gal persidavė genai. Mano tėtis studijavo istoriją, o močiutė buvo istorijos mokytoja.

nazijos tautinių šokių kolektyvu Norvegijoje, apsilankėme vienoje mokykloje. Nieko ypatingo, nedidelė mokyklėlė, bet labai jauku, visi vaikšto su kojineimis. Ten tiesiog norisi būti, atrodo, niekas po pamokų namo neskuba. Taip, pas mus šito kalimo iš tikrųjų yra daug. Bet daug kas priklauso ir nuo mokytojų, ar jie patys yra inovatyvūs, ar jie nori dalį pamokų perteikti įvairiau, daryti praktinius eksperimentus. Jie tai gali. Pas mus link to eina. Ir labai svarbu, kad mokytojai pastebi ir skatina siekti aukštesnių rezultatų.

- Tavo bendraamžiai dažnai verkšlena, kad mokykloje dideli krūviai, o tau užtenka laiko ir šokiams. Kitam pasakęs, kad šoki

- Gal tau taip tiesiog atrodo, kai tu bendrauji su tais, su kuriais sutampa interesai?

- Manau, kad ne todėl. Po koncertų mums ploja bendraamžiai, o kai kurie užsidega, sako, irgi nori lankyti liaudies šokius. Jeigu galėčiau palyginti, sakyčiau, kad liaudies šokiai davė tiek, kiek mokykla. Nes iš čia ir draugai geriausiai išlikę. Liaudies šokis ugdo patriotiškumą, meilę Lietuvai. Tai kartu ir aktyvus judėjimas, ir sportas. Šokis reikalauja ir laiko, ir jėgų. Tai geras jausmas. Ir vėl gi - daug priklauso nuo vadovo, kaip jis sugeba uždegti. Mūsų vadovė Asta Vaitiekūnienė nuostabi. Manau, kad ir studijuodamas norėsiu padėti savo gimnazijos kolektyvui. Labai norėčiau tobulėti, dabar mano svajonė - šokti Vilniaus universiteto ansamblyje.

- Iš tavo užsidegimo sprendžiant, dainų šventės nėra kankynė, kaip kai kas mėgsta pasakyti...

- Dalyvavau trijose dainų šventėse - moksleivių, Pasaulio lietuvių ir šiomet. Prieš tokias šventes ypač sustiprėja noras šokti, apima pakilimas, pasijunti patriotu. Pamatai žmones, sveikiniesi, pajunti labai gerą bendrą nuotaiką. Tos šventės ypatingos. Visų pirma, pats ypatingumas prasideda, kai išvyksti su savo bendraamžiais. Nesvarbu, kad gyveni mokykloje, ne pačiomis geriausiomis sąlygomis. Bet savame rate. Taip, ten alinantis darbas nuo ryto iki vakaro. Bet jis teikia pasi-

didžiavimą ir pasitenkinimą, kai išvirsta į tokį gražų koncertą. Kai tu šoki, matai tuos raštus, tas pynes, pagalvoji - oho, štai dėl šito mes dirbome. Ir visi linksmi, visi ploja, šypsosi. Jautiesi, kad tą šventę sukūrei ir tu. Tada būna labai gera.

- Ar, be mokslo ir šokių, laiko dar kam nors lieka?

- Nuo mažų dienų domėjausi astronomija. Kai vienuolikos metų gavau pirmąjį teleskopą, po porą valandų naktimis iš balkono stebėdavau Mėnulį. Vėliau supratau, kad tai buvo tik žiūrėjimas. Bet tada atrodė kažkas ypatinga. Dabar turiu trečią teleskopą, tiesa, pomėgį šiek tiek apleidau, bet tos žinios, kurias įgijau taip beaisdamas, niekur nedingo. Liko supratimas apie dangaus šviesulius, žinau, kur kokios planetos, žvaigždynai. Astronomija yra labiausiai žavintis mokslas. Jaučiu didelę naudą, kad tuo domėjausi.

- Bet, nepaisant to, ne astronomiją pasirinkai...

- Vėlgi - nuo mažų dienų mane žavėjo medicina. Prisimenu, dar vaikas bibliotekoje atsiverčiau kažkokį veikalą apie širdį. Kažkodėl tai man vis primena tėvai... Visada norėjau studijuoti mediciną, bet pagalvoju - dešimt metų mokytis. Pasikalbėjęs su pažįstamais, kurie studijuoja, apsisprendžiau - apsibosiu odontologija. Juk odontologas tas pats gydytojas, tik dantų. Ir studijuoti reikia perpus trumpiau. Gydytojas labiau diagnozuoja, o odontologija yra konkretus darbas - gręžimas, krapštymasis. Man patinka knebinėtis tarp mažų dalykų.

- Ar tau niekada nekilo minčių išvažiuoti mokytis į užsienį?

- Sužinoję tokius egzaminų rezultatus, man taip pat daug kas sakė - nesėdėk Lietuvoje, su tokiais rezultatais varyk į kokį Oksfordą, į Švediją ar į Daniją. Ne, aš nusprendžiau - būsiu čia. Bet nesmerkiu tų, kurie išvažiavo. Gyvename laisvoje šalyje, sienos atviros. Priklauso nuo kiekvieno apsisprendimo. Mane ir patį traukia užsienio valstybės, kultūros, kalbos. Norėčiau bent jau su studijų mainų programa išvykti. Bet jeigu išvykčiau, žinau, kad į Lietuvą visada gera sugrįžti. Čia jauku, viskas sava ir to nepalyginsi su kitomis šalimis.

- Bet šitai ne visi įvertina...

- Dabartinis jaunimas, nematęs sovietinės praeities, gyvena kitaip. Ir jo požiūris kitoks, niekuo nesisikiria nuo vakarietiško. Geriausia, kad padirbėję ten ir išmokę grįžtų čia ir pritaikytų tai, ką pamatė. Kad suprastų, jog ateitis yra jie ir jie bus to Lietuvos traukinio mašinistai. Manau, emigracija nebebus tokia didžiulė problema, daug kas grįš. Matau, kad į madą grįžta jaunimo patriotizmas. Prieš 7 metus, kada buvo krizė, labai daug kas norėjo išvykti. Bet su kuo pakalbu, dauguma sako - jie nenorėjo išvykti, norėjo gyventi čia, bet taip įvyko.

Kalbėjosi Jaunius POCIUS

► Jeigu galėčiau palyginti, sakyčiau, kad liaudies šokiai davė tiek, kiek mokykla

- Apie mokyklą, mūsų švietimo sistemą kalba visi, kas netingi, bet tik ne moksleiviai. Ką tu, jau baigęs mokyklą, pasakytum - ko jai trūksta. Sakoma, kad mūsų mokymas paremtas kalimu, nemoko mąstyti. Ką manai?

- Iš dalies taip yra. Bet jeigu kalbėtume apie mūsų gimnaziją, joje puikus mikroklimatas, geros sąlygos mokytis. Ir santykiai su mokytojais ir su mokiniais puikūs. Apie švietimo sistemą galiu pasakyti, kad jaučiasi atitrūkimas nuo laikmečio. Kai mes buvome su gim-

liaudies šokius, gali likti nesuprastas. Kuo tave traukia tautiniai šokiai?

- Manau, visko pradžia yra vaikystėje. Liaudies šokius šoku nuo penktos klasės. Pirmasis stimulus buvo pradinėse klasėse, kai Rima Viederienė išmokė polkos judesio. Mokytoja sugebėjo taip įtraukti, kad nuo to laiko ir šoku. Taip pat pradėjo ir mano bendraamžiai. Aš pasakyčiau, kad Biržuose nėra tokios jaunimo nuomonės, kad „ai, čia liaudies šokiai“, dvelkia senove. Visi iš tikrųjų žavisi.

Lietuvos užsienio politikai trūksta pragmatizmo

Lietuvos vykdoma užsienio politika kelia didelių abejonių. Nors jos formuotojai ir vykdytojai bando demonstruoti, kad esame svarbūs žaidėjai politiniame lauke, mūsų lyderių blaškymasis rodo, jog valstybė neturi tvirto stuburo, kokią, gindamos savo piliečių interesus, demonstruoja, pavyzdžiui, Vyšegrado šaly. Kokia Lietuvos pozicija duotų didžiausią naudą valstybei?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO apskritojo stalo diskutavo Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras Egidijus BIČKAUSKAS, Seimo narys, buvęs europarlamentaras, buvęs Vilniaus miesto meras Juozas IMBRASAS, ekonomistas, buvęs užsienio reikalų ministras Povilas GYLYS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS

G.JAKAVONIS: Pasaulyje vyksta labai įdomūs dalykai, tad pakalbėkime apie mūsų valstybės užsienio politikos prioritetus. Atrodė, kad anksčiau, kai Europos Sąjunga kalbėjo vienu balsu, buvo viskas aišku. Dabar nuomonės išsiskiria. Prisimenant pasakymą „Paskutinės perskaitytos knygos herojus“, kartais tiesiog liūdna žiūrėti tiek į mūsų prezidentę, tiek į užsienio reikalų ministrą: ką vienas Europos lyderis pasakė, tą ir bandoma kartoti, tačiau, pasiklausius kito žinomo lyderio, pozicija greitai pasikeičia. Tai mano subjektyvūs pastebėjimai. Mes matome, kad daug savarankiškumo demonstruoja lenkai, čekai, vengrai. Mes irgi po Lenkijoje vykusios teisinės reformos pareiškėme, kad palaikysime juos, tačiau jokio palaikymo nėra. Šiandieną aš nematau aiškių užsienio politikos prioritetų. Kas, jūsų akimis žiūrint, vyksta?

E.BIČKAUSKAS: Palietėte labai daug temų, į kurias sunku atsakyti vienu sakiniu. Lenkų klausimas ir palaikymas - taip, Lenkija mūsų kaimynė. Jeigu draugas kažką daro, tai nereiškia, kad būtinai tai bus teisinga ir gerai. Čia turėtų būti atskiras svarstymas apie mūsų santykius su Lenkija ir su dabar joje vykstančia teisine reforma. Pabandysiu žiūrėti globaliau. Nesvarbu, kad mes gyvename labai mažoje valstybėje, bet globaliai esame neat-siejami nuo visų pasaulio. Kaip jūs pats įvardijote, rėškėja tam tikra konkurencija tarp Jungtinių Amerikos Valstijų ir Europos Sąjungos. Kad taip bus, jog ateis tas momentas, aš apie tai kalbėjau jau daug metų. Europos Sąjunga ir Jungtinės Amerikos Valstijos yra konkuruojantys tarpusavyje galios centrai. Pokario metais Europa visada buvo tarsi šešėlis, o dabar bando atgauti savo veidą ir identitetą. Tokių galios centrų yra ne vienas, dar įvardindčiau Kiniją, Rusiją, o perspektyvoje galima

galvoti apie Indiją ir visą šitą regioną. Tačiau tai yra atskiri konkuruojantys galios centrai ir viename iš tų centrų, Europos Sąjungoje, gyvename mes. Šiuo atveju Lietuva dėl, mano nuomone, per daug tiesmukiškos orientacijos į Jungtines Amerikos Valstijas, papuola į tam tikrą, ne visai gerą poziciją. Kaip ta beždžionė, lakstanti tarp protingų ir gražių. Šiuo atveju nei mes iki galo galime būti geri ar nuolankūs JAV, nei tai pačiai Europos Sąjungai. Mano nuomone, turėtume daugiau būti orientuoti į Europos Sąjungą ir jos politiką. Čia jau persipina NATO ir visa kita.

Kita vertus, toje pačioje Europos Sąjungoje irgi galima išskirti tam tikrus segmentus - Pietų Europos, skandinaviškas valstybes. Anksčiau daugiau subjektyviai orientavausi į skandinavišką pusę, tačiau dabar manau, kad mes esame arčiau Vyšegrado valstybių, todėl turėtume su jomis derinti savo pozicijas ir tada galima „peršokti“ į Lenkiją, kaip vieną iš Vyšegrado valstybių. Tuomet ir mūsų santykis bei požiūris į jų daromus veiksmus turi būti atitinkamas. Aš manyčiau, kad mūsų Lietuvos politika nebuvo nuosekli ir nėra nuosekli ar strategiškai orientuota. Mūsų politika, teigčiau, yra visiškai be reikalo sutelkta tik į priešpriešą Rusijai neįvertinant to, kad ji yra svarbus partneris ir svarbus galios centras. Kiti galios centrai, kuriuos aš įvardijau, t.y. Kinija, Jungtinės Amerikos Valstijos, turės derintis ir derinti savo veiklą su pačia Rusija, o mes dažnai pasilikame ir galime pasilikti kvailio vaidmenyje.

G.JAKAVONIS: Paprastas žodis, bet labai teisingas. Ponas Egidijus išvardijo dominuojančias šalis: JAV, Kinija, Rusija. Bet kokiu atveju, ne mes esame ta pasaulio bamba, kuri „darytų politiką“. Tai, ką aš pastebėjau per aštuonerius metus būdamas Europos Tarybos nariu, Europos Sąjungos valstybės - ar tai būtų Prancūzija, ar Vokietija - labai pragmatiškai grindžia savo santykius su ta pačia Rusija. Mes norime išvesti moralią politiką nematydami savo valstybės interesus.

JIMBRASAS: Kasdien stebiu mūsų valstybės gyvenimą, bet jeigu kalbame apie užsienio politiką, tai šiandien aš apskritai jos nematau. Toks vaizdas, kad esame kaip tas kiškis po lapu: žiūri, iš kur čia vėjas pučia ir iš kur lietus ateis. Ir toje pačioje Amerikoje, ir Europoje yra tokių dalykų, kurie mums ne visuomet yra priimtini. Kad ir ta pati globalizmo politika, kurią dabar Europa labai plėtoja. Mes, kai stojome į Europos Sąjungą, ne taip įsivaizdavome tą sąjungą. Šiandien, žiūrint į mūsų valstybės vadus - prezidentę, užsienio reikalų ministrą, matosi bandymas įtikti visiems neparodant savo pozicijos, mūsų valstybės prioritetų. Labai geras pavyzdys vengrai, čekai, lenkai... Šiaip ne taip, mes per du kartus Seime

Sausio žurnalo nuotrauka

prastimėm rezoliuciją, kad palaikytume Lenkiją, tačiau tai vyko taip sunkiai, taip nenorom. Todėl toliau jokių realių žingsnių mes ir nematome. Galima lenkus ir pakritikuoti, tačiau apskritai lenkų pozicija yra labai aiški: ginti savo valstybės interesus. Tą patį daro vengrai, ta pačia kryptimi dirba čekai. Tas pozicijos nebuvimas mane labiausiai ir glumina. Aš prisimenu pirmuosius prezidentavimo metus, kai mūsų prezidentė buvo pasisukusi į vieną pusę, vėliau staigiai buvo pasukta ar pati susiorientavo visiškai į kitą pusę. Turiu omenyje, Baraką Obamą, Čekiją ir visa kita. Galvodavau, kaip šitaip galima, visi nuvažiuoja

Juozas IMBRASAS
Seimo narys, buvęs europarlamentaras, buvęs Vilniaus miesto meras

■ Matau protingų žmonių, kurie galėtų užimti prezidento ar premjero pareigas, tačiau kažkokios jėgos blokuoja jų pasirinkimą

pas kaimynus, o mūsų prezidentė nevažiuoja. Mūsų politika - „sokinėjimas“ prieš didelį kaimyną užmirštant, kad tai didelė rin-sienio reikalų ministrą, matosi bandymas įtikti visiems neparodant savo pozicijos, mūsų valstybės prioritetų. Labai geras pavyzdys vengrai, čekai, lenkai... Šiaip ne taip, mes per du kartus Seime

Ta pati Europa... Dirbdamas Europarlamente labai įdėmiai klausydavau parlamento vadų progra-

minių kalbų. Būdavo pabrėžiama, kad mes nekursime Jungtinių Valstijų, tačiau realiai matome, kad vis-toliau jokių priešingai: federalizmas stumiamas be tokia kaina. Bet ar tai buvo numatyta Lisabonos sutartyje? Turėtume pastebėti, kad Vyšegrado valstybių politika mums labiausiai priimtina ir turėtume jos laikytis, o nesigirti, kad mūsų Lietuva yra globali valstybė, mūsų ke-simui milijonai pasaulyje. Kodėl mes norime klaidinti žmones, kažkokį negerą dalyką bandome apversti ir juo giriames? Reikia turėti savo stuburą, bet kol kas aš nematau šių dalykų. Prisimindamas visus valstybės vadovus, galiu pastebėti, kad visi buvo paskendę antraeiluose, trečiaeiluose dalykuose. Nenorėjo pasiziūrėti, pasimokyti iš tų gerų pavyzdžių, kaip reikia tvarkyti valstybę.

PGYLYS: Pradėsiu, kaip ir Egidijus, nuo tokių globalių dalykų. Šiandien mes gyvename įdomiame istoriniame laikotarpyje, kai faktiškai grįvuva vadinamoji kažką užsiminė ta tema, tai buvo visų politikų užpultas.

Ta pati Europa... Dirbdamas Europarlamente labai įdėmiai klausydavau parlamento vadų progra-

tinsiu, bet vienu požiūriu tikrai aišku - jis savo kalbomis ir veiksmais griaua egzistuojančią tvarką, orientuotą į nuostatą, kad ekonomika yra verslas, verslas yra ekonomika. Šiame kontekste mūsų uždavinys yra susiorientuoti, nes procesai labai greitai vyksta. D.Trampas susitinka su V.Putinu, o Lietuvos spaudoje skaitau, kad negalima bendrauti su Rusijos mokslininkais, politologais, nes tai yra išdavystė. Yra konfrontacija tarp Europos liberalaus elito ir JAV „trampistų“, nes D.Trampas šiuo metu faktiškai valdo respublikūnus. Ką turime daryti mes? Turime leisti normalią diskusiją. Gaila, kad čia nėra opozicijos atstovų, jie pasakytų, kad jokio santykio su Rusija niekada negali būti. Manau, kad mes Tarybų Sąjungoje su tokia filosofija žuvome, pralaimėjome propagandinį - ideologinį karą ir neliko sistemoms. Pas mus nėra rimtos diskusijos, ji uždrausta. Mes laikomi informaciniam ap-tvare ir neaišku, kuo ši situacija baigsis, nes yra socialinių tinklų visuomenė. Išėjus yra viena - išmintinga, rami diskusija. Pirmiausia, ne politiniu lygiu. Nes, pavyzdžiui, prezidentė negali leisti sau tokių pareiškimų, kokius ji daro. Negali to nei premjeras, nei Seimo pirmininkas. Mes galime sau leisti, savo diskusijomis mes padėtu-me Seimo elitui susiorientuoti. O dabar jie yra uždaryti, oficialioje spaudoje mato tik vieną nuomonę, kad santykių su kai kuriomis šali-mis negali būti jokiu lygiu. Iš ti-krųjų, mes artėjame prie gyvulių ūkio. Turime demokratizuoti dis-

kusiją užsienio politikos klausimais. Aš čia nematau nė vieno Lietuvos priešo. Viešojoje erdvėje aš matau žmonių, kurie yra kritiški, bet jie nori suprasti nacionalinį interesą.

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

■ Bet kokiu atveju, ne mes esame ta pasaulio

O koks yra mūsų interesas? Mūsų interesus - gauti maksimalią naudą iš tos situacijos, kuri yra. Nors ji labai sudėtinga, bet mes turime išmokti ją vertinti. D.Trampas susitinka su V.Putinu, o mes negalime susitikti. A.Merkel važiuoja į Sočį susitikti su V.Putinu, tačiau mūsų valdžia at-einančius 10 metų nesusitikis. Lenkijos situacija, kaip ir sakė Egidijus, reikalauja atskiro pokalbio, nes iš vienos pusės - lenkai atstovauja tam požiūriui, kad Eu-ropos Sąjunga turi būti valstybių sąjunga. Šiandien būtų geriausia galvoti, kaip išlaikyti Europos Są-jungą tokią, kokia ji yra. Ir taip jau žengtas vienas žingsnis per toli. Turiu omenyje, monetarinę są-jungą, euro zoną. Pinigų sąjunga gali būti tik federacijoje.

G.JAKAVONIS: Gerbiamas Egidijau, gerai prisimenu paties buvimą Maskvoje pirmaisiais metais. Viename interviu pasakėte: „Labai dažnai mano nuomonė būna kitokia, tačiau kadangi atstovauju Lietuvai, turiu ginti tą nuomonę, kurią turiu Lietuvos valstybė“. Grįšiu prie kito pavyzdžio, kai mūsų prezidentė išvadino Rusiją te-roristine valstybe. Tuomet, pa-menu, su Lietuvos delegacija vyko-me į Strasbūrą. Europos Tarybos parlamentinėje asamblyje latviai klausia, ka-ten jūs prezidentė kalba. Aš žinau, kad būdamas užsienyje negaliu kalbėti nieko blogo nei apie savo šalies vadovus, nei apie kitus lietuvius. Suprantu, kad taip gali pasakyti Seime, dešimtoje eilėje sėdintis as-muo, bet ne pirmas valstybės žmogus. Kodėl pas mus Lietu-voje vyksta tokie dalykai? Grįžkime prie Sausio 13-osios. Kas mus labiausiai palaikė po šių įvykių? Didžiausi Rusijos mitingai, palaikantys Lietuvą, buvo Maskvoje, tačiau niekas nenori to prisiminti.

E.BIČKAUSKAS: Nori ne-nori, vėl kalbėsiu apie globalią politiką ir Europos Sąjungos, ku-rios dalis esame ir mes, santykį su Rusija. Dar kartą pabrėži-u: Europos Sąjunga, mano nuomo-ne, yra konkuruojanti su JAV. Ypač tai išryškėja dabar. Euro-pos Sąjunga ieškos sąjungininkų savo politikoje, todėl santykis su Rusija bus vienu ar kitu lygme-niu. Kalbant apie pačią Rusiją,

vėl reikėtų mums atskirti pers-pektyvą. Aš manau, kad Ukraina ir Baltarusija turėtų būti linku-sios Vyšegrado valstybių link. Bet Rusijos niekur mes neelimi-nuosime, ji ir bus ypatingas ga-lios centras. Dabar apie tuome-tinį palaikymą Rusijoje. Noriu pabrėžti štai ką: mes neįvertina-me to, kad Lietuvoje 1988-1990

metais, kaip ir Rusijoje, vyko dvi revoliucijos. Ne tik nacionalinio išsivadavimo kova, bet vyko ir revoliucija prieš bolševikų san-tvarką, prieš komunistų valdy-mą. Ar mes čia sėdėtume ir džiaugtumėmės, jeigu būtume tapę savarankiški ir vėl liktume tarybų komunistinėje santvarko-jės. Mes būtume nepriklausoma komunistinė Lietuvos valstybė. Taigi, vyko dvi revoliucijos. Ly-giai taip pat jos vyko Rusijoje prieš komunistinę bolševikinę valdžią. Rusija palaikė visą tą mūsų judėjimą. Dabar Rusija ki-tokia nei 1990 metais, bent jau tuo aspektu, kad ji yra ne tik sa-varankiška ir globali, bet ir be tarybų komunistinės valdžios.

Mūsų politika nuo pat pradžios buvo orientuota į kiek įma-noma didesnį barjerą su Rusija. NATO buvo sukurta kaip atsvara tarybinei bolševikų valdžiai. Ne-beliko tarybų bolševikų, o NATO liko. Prisiminkime, kada mes pa-rašėme pareiškimą stoti į NATO? 1994 m., kai buvo B.Jelcinas, kai apie V.Putiną dar išvis minčių ne-buvo. NATO, mano nuomone, transformavosi ne taip, kaip turė-jų. Ji darė neigiamą postūmį tai pačiai Rusijai.

Dar kartą noriu pabrėžti, kad nori nenori Europos Sąjunga ieš-kos partnerių, o tarp tų partnerių yra ir Rusija. Jūs kalbate apie Eu-ropos Sąjungos federalizaciją. Taip, ji yra neįmanoma šiuo metu ir nereikalinga. Bet jei jau kalba-me globaliniu ir didelės perspek-tyvos matmeniu, manau, kad gal po 100, gal po 200 metų tai bus įmanoma ir transformuosis. Ge-

Povilas GYLYS
Ekonomistas, buvęs užsienio reikalų ministras

■ D.Trampas susitinka su V.Putinu, o Lietuvos spaudoje skaitau, kad negalima bendrauti su Rusijos mokslininkais, politologais,

riau vėliau negu dabar. Tačiau tam turi būti natūralus laikas, turi įvykti natūralūs procesai.

Aš manau, kad viena iš di-džiausių B.Obamos klaidų Rusijos atžvilgiu buvo, kai jis pareiškė, kad Rusija nustojo būti globaliniu jė-

gos centru ir tapo regioniniu cent-ru. Čia buvo psichologinis postū-mis tai pačiai Rusijai. Psichologija irgi vaidina didelį vaidmenį. Todėl tokie garsūs šalies vadovų pareiškimai atsiliepia pačiai valstybei, atsiliepia visiems procesams. Tu-rime ką turime dabar, turime sank-cijas. Dėl to daugiausiai nukentėjo ir kenčia Lietuva. Užsienio politi-koje aš matau mūsų prezidentės, tegul ji pyksta, norą įsirašyti ir bū-ti reitingų lydere.

Keletas žodžių apie globalią Lietuvą ir apie tuos 4 milijonus. Kažkam labai norisi tų statistinių duomenų. Gerai, turėsime mes tuos 4 milijonus statistinių lietuvių, bet ar nuo to keičiasi mūsų situa-cija? Ar mes patys savo rankomis neskatiname ir kitų išvažiuoti ir bū-ti tais pačiais statistiniais 4 milio-nais lietuvių, kurie išsibarstę po visą pasaulį? Bet kuris lietuvis, iš-važiavęs į užsienį, galvodamas su-grįžti į Lietuvą ir atgauti Lietuvos pilietybę, neturi jokių problemų, atgavimo problemų. Jis gali bet ka-dą grįžti ir supaprastinta tvarka at-siimti Lietuvos pilietybę.

Egidijus BIČKAUSKAS
Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

■ Rusija yra tokia, kokia yra. Nesitikėkime, kad ji gyvens ir vadovausis tais pačiais kriterijais, kaip gyvena JAV ar Europos Sąjunga

G.JAKAVONIS: Kažkada teko girdėti tokį posakį, kad „JAV yra ne valstybė, o vieta daryti biznį“. Kaip matau, **D.Trampas, susitikęs Prancūzijos prezidentą E.Makroną, siūlo jam išstoti iš Europos Sąjungos. Suprantama, jog JAV ieško sąjungininkų Europoje. Klausimas tas pats, kodėl mes Lietuvoje neturime savo politikos? Ar ne todėl, kad, tapę nepriklausomi, neturėjome daug diplomatų? Kas su mu-mis darosi, kad nesugebame sau atstovauti, nesugebame ginti savo interesus.**

JIMBRASAS: Aš dažnai ir sau užduodu šį klausimą, bet ne-turiu atsakymo, kokios jėgos vei-kia, kad turime tokius vadovus Lietuvoje. Matau protingų žmo-nių, kurie galėtų užimti presiden-

prirėkė 9 metų, kad pripažintų, jog partijos demokratinėje val-s tybėje yra vienas iš svarbiausių komandinės struktūros elemen-tų. Nesuprantu, kodėl mūsų vals-tybėje aukščiausias pareigas uži-ma ne tie žmonės, kurie turėtų užimti, kurie yra protingi, kurie galėtų vesti valstybę. Tiesiog ne-žinau atsakymo.

G.JAKAVONIS: Kaip mes galėtume, būdami maži, gerai sutarti su savo kaimynais, rasti bendrą kalbą? Juk nuo tų visų sankcijų labiausiai nu-kenčia paprasti žmonės, o paskui išvis bėga iš Lietuvos. Manau, ne vienas sutiks, jog mes stovime ant kažkokio permainingo pasaulio slenksčio, tačiau mes, mūsų vaikai ir anūkai norės gyventi šioje valstybėje.

PGYLYS: Anksčiau ar vėliau permainingos bus. Prisiminkime, ko-dėl žlugo Tarybų Sąjunga? Buvo dvi rimtos priežastys: viena - ideologinė, kita - supuvo nomen-kliatūra. Aš prisimenu septintąjį dešimtmetį, buvo gana pakenčia-ma, tačiau vėliau įsivyravo korup-cija. O korupcija plačiąja prasme yra supuvimas. Kitaip sakant, val-

kad būtų statoma Astravo atomi-nė elektrinė. Jeigu būtume bend-ra-vę, būtų kitaip. Aš asmeniškai pažįstu Baltarusijos prezidentą A.Lukašenką, jis yra gana prag-matiškas, reikia nuvažiuoti ir pakalbėti. Kas mums trukdė? Bet yra kažkokie draudimai iš tam tik-rų galios centrų. Per Briuselį ban-dome prispausti A.Lukašenką, bet jis yra savarankiškas politikas, la-bai manevruoja. Prisiminkite, kad prasideda Baltijos uostų blokavi-mas. Rusija pasistatė uostą Suo-mijos įlankoje, Liepoja, Klaipėda yra pavojus. Rusijos spaudoje apie tai rašoma. Baltarusiai norėtų dirbti per Klaipėdą, čia būtų mūsų išsigelbėjimas, tačiau kas buvo pa-skutinį kartą Baltarusijoje iš ofi-cialių asmenų? Praktiškai niekas. Paprastas žmogus žino du faktus: Rasos Juknevičienės šeima turi verslą Rusijoje, Andriaus Kubi-liaus šeima turi verslą Baltarusi-joje ir iš visų jėgų šaukia, kad su rusais ir baltarusiais bendrauti ne-galima. Tai kas čia vyksta?

G.JAKAVONIS: Egidijus padiktavo klausimą, ar galėjo Lietuva išlikti laisva socialisti-nė valstybė? Gal anksčiau būčiau į jį nesureagavęs, bet visai neseniai buvau Kinijoje. Kinai dominuoja pasaulyje - atidaromos ambasados Afriko-je, ji investuoja toje pačioje Baltarusijoje, ji okupoja pa-saulį būdama postkomunisti-ne valstybe. Ar ta valstybės priklausomybė tam tikrai so-cialinei-politinei santvarkai yra klūstis bendrauti?

J.IMBRASAS: Ar galėjo Lietuva būti socialistine? Mes turėjome ir net privaldėjome eiti ne šio totalinio grovimo keliu. Pridarėme labai daug klaidų. Tie, kuriems nieko nepavyko padaryti pokario metais, visi bu-vo išskelti į viršų ir pradėjo va-dovauti. Jeigu būtume eję revo-lucijos keliu, išnaudodami visą turimą potencialą, mes būtume daug ko nesugriovę ir išpešę daugiau naudos.

E.BIČKAUSKAS: Pasaulyje visko yra ir visko reikia. Ne veltui aš išskiriau tuos galios centrus. Rusija yra tokia, kokia yra. Nesit- tikėkime, kad ji gyvens ir vado-vausis tais pačiais kriterijais, kaip gyvena JAV ar Europos Sąjunga. Yra visai kitokios gyvenimo, is-torinės, valstybės formavimosi sąlygos ir t.t. Kiekvienam savo laikas. Mes gyvename šalia Rusi-jos ir ji tokia yra. Ar mes suinte-lresuoti, kad Rusija taptų artimes-nė Europai? Aš manau, kad taip. Visos Europos Sąjungos valsty-bės tą supranta, kad kontaktų reik-kia, nes tokiu būdu galima daryti įtaką tai pačiai Rusijai. Ko aš no-rėčiau iš mūsų užsienio politikos? Norėčiau, kad būtų ne vienkryp-tė diskusija, o kad ta diskusija bū-tų pakankamai atvira.

Parengė Gediminas JAKAVONIS

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje www.suzalgiriu.lt

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2018

2018 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos penktadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs! NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2018, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@respublika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

Vietinės rinktinės formavimas Panevėžyje

Kuriama Vietinė rinktinė turėjo tapti naujos Lietuvos kariuomenės dalimi. Jos formavimas pradėtas susitarus su vokiečių valdžia. 1944 metais buvo tikima, kad pavyks atkurti Nepriklausomą Lietuvos valstybę.

1943 metais karo eigai pasisukus vokiečiams nepalankia linkme, okupuotose teritorijose prasidėjo nacionalinių karinių junginių formavimas. Kadangi vokiečių valdžiai nepavyko suorganizuoti SS legiono Lietuvos teritorijoje, 1944 metais lietuviams leista kurti savo kariuomenę.

1944 metų vasario 13 dieną tarp vokiečių okupacinės valdžios ir būsimos rinktinės vadovybės dėl to pasirašytas susitarimas. Rinktinės vadu iš dviejų kandidatų buvo pasirinktas generolas Povilas Plechavičius. Generolas Stasys Raštikis vadovauti Vietinei rinktinei atsisakė. Gen. P. Plechavičiui pasirašant sutartį su vokiečių valdžia pavyko pasiekti, kad kuriamos Vietinės rinktinės veikimo zona nurodoma tik Lietuvos teritorija. Taip pat jam pavyko pasiekti, kad vokiečiai nebeveš lietuvių darbams į Vokietiją. Darbams į Vokietiją jau buvo išgabenta nemažai Lietuvos gyventojų. Jų likimai vėliau susiklostė skirtingai ir dalis jau niekada nebegrįžo į Lietuvą.

Vietinės rinktinės vadas gen. P. Plechavičius gimė 1890 metų vasario 1 dieną Mažeikių apskrities Židikų valsčiaus Nubončių kaime. Jis aktyviai dalyvavo kovose už Lietuvos nepriklausomybę, buvo apdovanotas Vyčio kryžiumi, 1926 metais baigė Prahos generalinio štabo akademiją.

1944 metų vasario 16 dieną per Lietuvos radiją P. Plechavičius pasakė kalbą kviesdamas Lietuvos vyrus stoti į jo formuojamą Vietinę rinktinę. Tokiam žingsniui tuo metu pritarė ir Lietuvos pagrindinė spauda, kuri aktyviai pasisakė prieš SS legiono formavimą Lietuvos teritorijoje. Tuo metu SS legionus formuoti vokiečiams geriau sekėsi Estijoje ir Latvijoje.

Į Marijampolėje, Ukmergėje, Seredžiuje, Plungėje, Panevėžyje ir kitose vietose įkurtas lietuviškas komendantūras ėmė plūsti savanoriai. Per keletą dienų buvo surinkta virš 20 tūkst. jaunuolių, tačiau vasario pabaigoje mobilizaciją teko nutraukti.

1944 metų vasario 21 dieną savanorių registravimas prasidėjo ir Panevėžyje. Kaip rašė tuometinė spauda, pirmieji į rinktinę užsirašė Vytautas Žiūkas ir Mykolas Kuncė. Didelė agitacija buvo vykdoma ir Panevėžio mokyklose. Ypač daug savanorių į Vietinę rinktinę įstojo iš vyrų gimnazijos ir prekybos mokyklos. Įstojuosiems buvo išduodami mokyklos baigimo pažymėjimai. Iš Panevėžio berniukų gimnazijos į rinktinę įstojo 45 vaikinai. Jų vadais tapo gimnazijos mokytojai: kapitonas Jonas Klevečka, leitenantas Juozas Steponavičius, atsargos jaunesnysis leitenantas Petras Narinkevičius ir kiti.

Vietinę rinktinę Panevėžyje organizavo pulkininkas leitenantas Tomas Vidugiris. Jo adjutantu tapo Jonas Žukas. Tomas Vidugiris buvo paskirtas Panevėžio apskrities komendantu atgaline data nuo 1944 metų vasario 10 dienos. Panevėžio apskrities Vietinės rinktinės reikalus tvarkė pulkininkas leitenantas Vytautas Bagdonavičius. Panevėžio bataliono vadu tapo kapitonas Švilpa. Panevėžyje buvo tik 2 bataliono kuopos, o trečia kuopa bazavosi Bir-

► Vietinės rinktinės vadas generolas Povilas Plechavičius 1929 m.

žuose. Viena kuopa Panevėžyje įsikūrė Birutės gatvėje, o kita Ramygalos gatvėje. Birutės gatvėje buvo ir bataliono štabas.

Iš pradžių Vietinės rinktinės vyrai neturėjo uniformų, bet mieste jau veikė sargybos postai. Pagal buvusių savanorių atsiminimus, jie uniformas gavo tik po mėnesio. Nevėžio gatvėje buvo organizuojamos šaudymo pratybos. Šautuvai daugiausiai buvo angliški ir praciški. Abiejų kuopų kariai buvo siunčiami į žvalgybinius žygius Panevėžio apylinkėse, bet rimtuose kariniuose susidūrimuose nedalyvavo.

Daug aukštesniųjų klasių gimnazistų, troškusių tapti Lietuvos karininkais, įsto-

► **Lietuviai nenorėjo kovoti už Lietuvos ribų dėl svetimų interesų**

► Vienas iš Vietinės rinktinės organizatorių Panevėžyje pulkininkas leitenantas Tomas Vidugiris 20 a. 4 deš.

talionus. Planuojama šaukti vyrus, gimusius 1915-1924 metais. Mobilizaciją buvo planuota pradėti 1944 metų balandžio 12 dieną. Buvo numatyta surinkti iki 50 tūkst. vyrų. Tam buvo sudaromos karinės prievolės komisijos. Vėliau ta data nukelta vėlesniam laikui.

Mobilizacija Panevėžio apskrityje pradėta gegužės mėnesį. Gegužės 8 d. iš 138 šauktinių atvyko 7, tačiau tik 5 asmenys pripažinti tinkamais karinei tarnybai. Gegužės 9 d. šaukimas buvo sėkmingesnis - iš 103 šauktinių atvyko 76, o tinkamais karo tarnybai pripažinti 34. Daugiausiai tinkamais karo tarnybai pripažinti atėję gegužės 11 d. Jų buvo 79.

1944 metų gegužės 9 dieną vokiečių valdžia pareikalavo perduoti jų žinion visą Vietinę rinktinę, tačiau P. Plechavičius tam nepakluso. Tai sukėlė vokiečių nepasitenkinimą. Greitai prasidėjo ir nacių represijos. 1944 metų gegužės 15 dieną buvo areštuotas visas štabas, o gegužės 17-21 dienomis sušaudyti 83 karininkai. Po trumpo tardymo visa rinktinės vadovybė išsiųsta į Salaspilio koncentracijos stovyklą. Ten atsidūrė ir dalis Marijampolės karo mokyklos kariūnų.

Nebuvo sėkminga ir vokiečių mobilizacija. Ji buvo vykdoma dar ir gegužės 23 dieną. Iš viso buvo pašaukti 928 vyrai. Neatvyko 570 asmenų.

Kitai sukilus Panevėžio bataliono likimas. Sužinoję, kad suimtas Vietinės rinktinės štabas, kariai išsiskirstė į gimtąsias vietas. Dalis savanorių išėjo pasiėmę ginklus.

Vietinės rinktinės žlugimo priežastys buvo aiškinamos įvairiai. Turbūt svarbiausia priežastis buvo ta, kad lietuviai nenorėjo kovoti už Lietuvos ribų dėl svetimų interesų.

Panevėžio savanoriams pavyko kiek labiau, nes jie faktiškai išvengė vokiečių valdžios represijų. Visgi nemažai buvusių Vietinės rinktinės karių nukentėjo jau sovietiniais metais. Dalis jų pateko į sovietinius lagerius. Vietinės rinktinės organizavimo sėkmė parodė, kad daug Lietuvos jaunuolių buvo pasiryžę kovoti už savo valstybę.

Donatas PILKAUSKAS